

การศึกษาปัจจัยและแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนกุฎีจีน

อัศวิน ไขวี่วัฒน์¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยองค์ประกอบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษาชุมชนกุฎีจีน 2) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการและพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษาชุมชนกุฎีจีน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายซึ่งประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชนจำนวน 6 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการในชุมชนกุฎีจีนจำนวน 8 คน และกลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยวระดับคุณภาพจำนวน 12 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนกุฎีจีนมีศักยภาพสูงในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีจุดแข็งในด้านมรดกทางวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตของชุมชน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การขาดโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะ การขาดพื้นที่สำหรับจัดแสดงสินค้าและบริการ และการขาดแผนงานที่สนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนในระยะยาวเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว การจัดตั้งศูนย์กลางชุมชนจึงถูกเสนอให้เป็นแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนกุฎีจีน โดยศูนย์กลางแห่งนี้จะทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานด้านการท่องเที่ยว พื้นที่จัดแสดงสินค้าและบริการของชุมชน และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมของกุฎีจีน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การบริหารจัดการการท่องเที่ยว ชุมชนกุฎีจีน การพัฒนาที่ยั่งยืน

¹ อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
e-mail: uswin.c@dru.ac.th

Factors and Management Approaches for Cultural Tourism Management Model: A Case Study of Kudi Chin Community

Uswin Chaiwiwat¹

Abstract

This research aimed to: 1) examine the key factors and components involved in the cultural tourism management of the Kudeejeen community, and 2) propose management approaches and develop a comprehensive tourism management model for the Kudeejeen community. The study employed a qualitative research methodology. Data were collected through in-depth interviews with three key informants groups: Group 1 consisted of 6 community leaders; Group 2 included 8 local entrepreneurs in the Kudeejeen community; and Group 3 comprised 12 high-end tourists. The data were analyzed using content analysis to identify patterns and insights related to effective cultural tourism management practices within the community.

The findings indicate that Kudi Chin Community has strong potential for cultural tourism development, particularly in terms of its rich cultural heritage, unique architecture, and traditional way of life. However, a major challenge to systematic cultural tourism management is the lack of essential infrastructure, particularly the absence of designated areas for showcasing local products and services and the lack of long-term strategic plans to promote the community's economic activities. To address these issues, the establishment of a Community Hub is proposed as a key strategy for effective cultural tourism management in Kudi Chin Community. This hub would serve as a central coordination center for tourism activities, a marketplace for local goods and services, and an educational site for the community's cultural heritage. By implementing this model, the community will be able to manage its resources efficiently and foster a sustainable cultural tourism ecosystem in the long run.

Keywords : Cultural Tourism, Tourism Management, Kudi Chin Community, Sustainable Development

¹ Lecturer, Faculty of Management Sciences, Dhonburi Rajabhat University.

e-mail: uswin.c@dru.ac.th

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมีแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญกระจายอยู่ทั่วประเทศ หนึ่งในลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นของการท่องเที่ยวในประเทศไทย คือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเน้นการเรียนรู้และแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น ทั้งในด้านประเพณี วิถีชีวิต ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้จึงไม่เพียงแต่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศเท่านั้น แต่ยังช่วยในการอนุรักษ์และสืบสานมรดกวัฒนธรรมของชาติอีกด้วย

ชุมชนกุฎีจีน เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 250 ปี ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาในเขต ธนบุรี กรุงเทพมหานคร มีเอกลักษณ์โดดเด่นในเรื่องของการอยู่ร่วมกันของประชากรหลายเชื้อชาติและศาสนา ได้แก่ ไทยพุทธ คริสต์โปรเตสแตนต์ อิสลาม และจีน ซึ่งอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมายาวนาน ความหลากหลายนี้สะท้อนผ่านวัด โบสถ์ มัสยิด สถาปัตยกรรมบ้านเรือน และอาหารพื้นถิ่น โดยเฉพาะชุมชนกุฎีจีน ซึ่งเป็นตัวแทนของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่หายากในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าชุมชนกุฎีจีนจะมีศักยภาพด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาอันโดดเด่น แต่งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่มุ่งศึกษาในมิติของประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนเป็นหลัก ยังขาดการศึกษาที่เน้นการวิเคราะห์ปัจจัยและองค์ประกอบเชิงระบบของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างครอบคลุม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีความไม่เท่าเทียม และขาดกลไกที่ส่งเสริมการบริหารจัดการแบบยั่งยืน (กฤษณะ เนียมหอม และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์, 2564) นอกจากนี้ การขยายตัวของการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วในบางช่วง ทำให้เกิดปัญหา เช่น ความแออัด มลภาวะ และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดั้งเดิมเป็นการค้าจนขาดความเป็นธรรมชาติ

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนจำเป็นต้องมีการวางระบบอย่างมีแบบแผน และต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน พัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรวัฒนธรรมของตนเอง พร้อมทั้งต้องมีการบูรณาการองค์ความรู้จากภาควิชาการ นโยบายจากภาครัฐ และแรงสนับสนุนจากภาคเอกชน เพื่อพัฒนารูปแบบที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ และสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชนในระยะยาว

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการค้นหาแนวทางการศึกษาปัจจัยและแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับชุมชนกุฎีจีน โดยคำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ตลอดจนการวางแผนกลยุทธ์ที่เน้นความยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ไม่เพียงแต่สร้างรายได้ให้กับชุมชน แต่ยังคงรักษารากเหง้าทางวัฒนธรรมไว้ได้อย่างมั่นคง (พิมพ์วิภา ตราชูวนิช และ ญัฐพงศ์ พันธุ์น้อย, 2565)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยองค์ประกอบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษาชุมชนกุฎีจีน
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการและพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษาชุมชนกุฎีจีน

ทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่หลากหลายเพื่อวิเคราะห์และออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนกุฎีจีน โดยเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ทั้งในระดับมหภาคภายในชุมชน และความสัมพันธ์กับภายนอก เพื่อให้ได้ภาพรวมที่ครบถ้วนและลึกซึ้ง โดยมีกรอบแนวคิดหลัก 3 แนวทาง ได้แก่ PEST Analysis, Resource-Based View (RBV) และ Resource Dependence Theory (RDT)

PEST Analysis เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรหรือชุมชน โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน (Perera, 2017) ได้แก่ ด้านการเมือง (Political) ซึ่งครอบคลุมนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์วัฒนธรรม เช่น นโยบายส่งเสริมชุมชนท่องเที่ยวและการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ได้แก่ ศักยภาพในการสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยว (Ghosh, 2021) การใช้จ่ายภายในชุมชน และความคุ้มค่าในการลงทุน ด้านสังคม (Social) คือ ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นของชุมชนกุฎีจีนที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น และด้านเทคโนโลยี (Technology) คือ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสื่อสาร เช่น การใช้โซเชียลมีเดียหรือแอปพลิเคชันท่องเที่ยวในการประชาสัมพันธ์และสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว (Johnson et al., 2017)

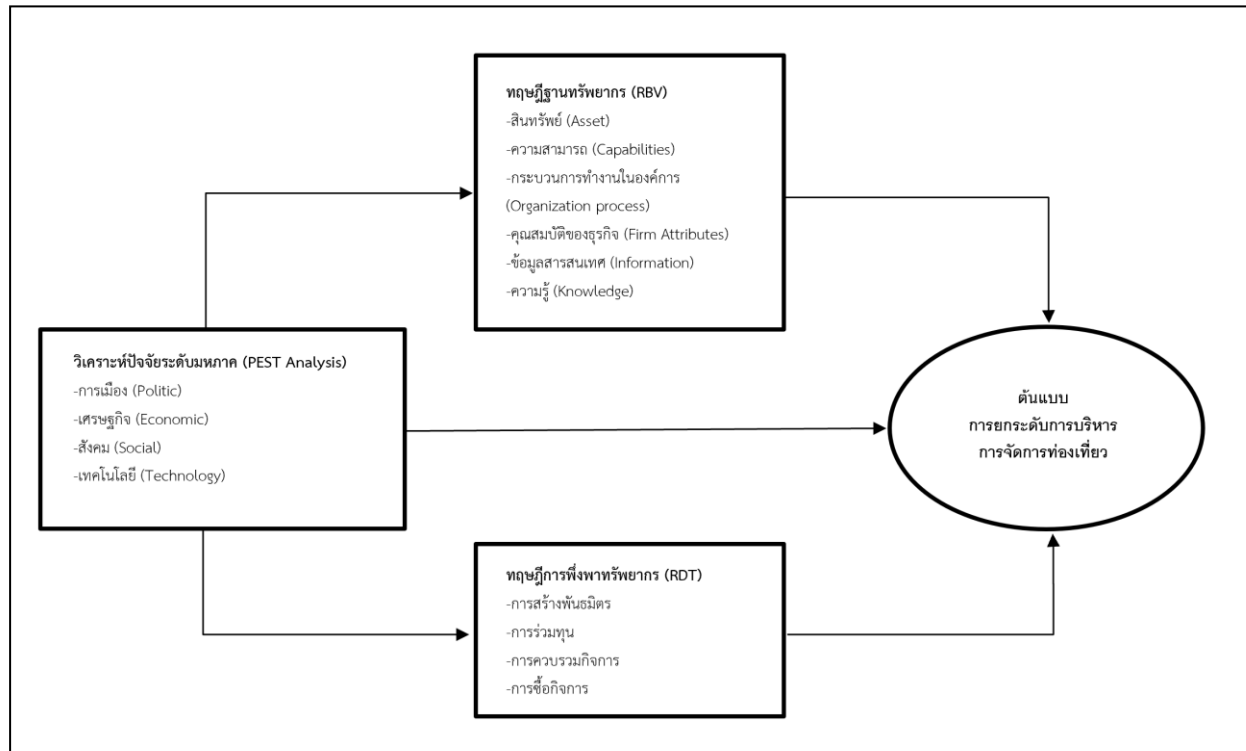
Resource-Based View (RBV) เป็นแนวคิดที่มองว่าความได้เปรียบเชิงการแข่งขันขององค์กรหรือชุมชนเกิดจากทรัพยากรภายในที่มีคุณค่า หายาก เลียนแบบได้ยาก และมีการจัดการที่ดี (VRIO) (Barney, 1991; Penrose, 1959) ซึ่งในบริบทของชุมชนกุฎีจีนนั้น ทรัพยากรที่สำคัญ ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิม ความสามารถของชุมชนในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น ขนมกุฎีจีนที่มีชื่อเสียงและมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมรองรับ การใช้ RBV ช่วยให้ชุมชนสามารถตระหนักถึงจุดแข็งภายในและนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมและบริการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์เฉพาะตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Resource Dependence Theory (RDT) เป็นแนวคิดที่เน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์กรหรือชุมชนกับแหล่งทรัพยากรจากภายนอก (Pfeffer and Salancik, 1978) โดยเฉพาะในด้านการพึ่งพาทรัพยากรที่ตนเองไม่สามารถจัดหาได้ เช่น งบประมาณจากภาครัฐ การฝึกอบรมจากหน่วยงานภายนอก หรือการประชาสัมพันธ์จากองค์กรเครือข่าย (Gulati et al., 2000) RDT ช่วยให้เข้าใจว่า ชุมชนควรมีความสามารถในการสร้างเครือข่ายและเจรจาต่อรองกับหน่วยงานภายนอกอย่างไร เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่จำเป็น โดยไม่ตกอยู่ในภาวะถูกควบคุมมากเกินไป การสร้างสมดุลระหว่างการพึ่งพาและการคงไว้ซึ่งอิสระของชุมชนจึงเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดนี้นอกจากนี้ในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือแนวคิด Community Hub (Hitt et al., 2009) ซึ่งหมายถึงพื้นที่หรือกลไกกลางที่ทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมประสานระหว่างทรัพยากรภายในชุมชนกับภาคีภายนอก โดยบูรณาการหน้าที่หลายมิติไว้ในจุดเดียว ได้แก่ การบริการข้อมูลนักท่องเที่ยว การจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม และการประสานงานกับองค์กรภายนอก ซึ่งช่วยลดการกระจายของการบริหารจัดการและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

โดยการบูรณาการแนวคิดทั้งสามแนวทางเข้าด้วยกัน ช่วยให้การวิเคราะห์มีความครอบคลุม ทั้งในมิติปัจจัยภายนอก ความเข้มแข็งภายใน และความสามารถในการบริหารความสัมพันธ์กับภาคส่วนต่าง ๆ ทำให้การศึกษาปัจจัยและแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนกุฎีจีนสามารถตอบโจทย์ทั้งด้านความยั่งยืนของวัฒนธรรม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในงานวิจัยนี้มีกรอบแนวคิดการวิจัยตามที่กำหนดไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยและแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนกุฎิจีน เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมุ่งเน้นให้เกิดความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมและสังคมของพื้นที่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในงานวิจัยนี้ถูกเลือกแบบ Snowball Sampling และแบบเจาะจง โดยคำนึงถึงความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชนกุฎิจีน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

(1) ผู้นำชุมชนกุฎิจีนทั้งหมด จำนวน 6 ท่าน ได้แก่ ผู้นำชุมชนวัดประยุรวงศ์ ผู้นำชุมชนกุฎิจีน ผู้นำชุมชนวัดกัลยาณ์ ผู้นำชุมชนกุฎิขาว ผู้นำชุมชนวัดบุปผาราม และผู้นำชุมชนโรงคราม ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติหลักคือเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนอย่างเป็นทางการ มีประสบการณ์ตรงในการบริหารจัดการชุมชนและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการพัฒนาพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง

(2) ผู้ประกอบการในชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในกลุ่มที่ 2 มีจำนวน 8 คน โดยคัดเลือกจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดำเนินธุรกิจหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจในชุมชนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ครอบคลุมผู้ประกอบการหลายประเภท ได้แก่ ผู้ผลิตและจำหน่ายขนมพื้นถิ่นดั้งเดิม เช่น ขนมฝรั่งกุฎิจีน

ขนมหน้านวล เจ้าของร้านอาหารพื้นเมือง ผู้จำหน่ายสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน รวมถึงผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว และการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่

(3) นักท่องเที่ยวระดับคุณภาพที่ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในกลุ่มที่ 3 มีจำนวน 12 คน โดยคัดเลือกจากนักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายต่อการเดินทางเริ่มต้นที่ 20,000 บาทต่อครั้งต่อท่าน มีความสนใจเฉพาะด้านวัฒนธรรม ศิลปะ และประวัติศาสตร์ และมีประสบการณ์เยือนชุมชนกัญชีมาแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง ครอบคลุมทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่สามารถสะท้อนความคิดเห็นและประสบการณ์การท่องเที่ยว

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้างตายตัว ซึ่งผู้วิจัยจัดทำแนวคำถามไว้ล่วงหน้าโดยอิงจากกรอบแนวคิดของการวิจัย และปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมของบริบทและบทสนทนา คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์มีลักษณะปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถสะท้อนความคิดเห็นได้อย่างอิสระและลึกซึ้ง ประเด็นคำถามครอบคลุมเรื่องการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชน ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว คุณค่าทางวัฒนธรรมที่ควรส่งเสริม ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีเป้าหมายเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาปัจจัยและแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนกัญชี ซึ่งครอบคลุมสามมิติหลัก ได้แก่ ความยั่งยืนของทรัพยากรวัฒนธรรม คุณภาพการบริการของชุมชน และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวคุณภาพ การเก็บข้อมูลมุ่งเน้นที่การรวบรวมความคิดเห็น มุมมอง และประสบการณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน

การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Snowball Sampling และแบบเจาะจง ซึ่งเป็นการเริ่มต้นจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวคุณภาพ โดยผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้จะแนะนำบุคคลอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีความรู้ในประเด็นวิจัยเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงกัน การเลือกใช้นี้ช่วยให้การเก็บข้อมูลมีความยืดหยุ่นและสามารถขยายเครือข่ายของผู้ให้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งหมดได้รับการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยดำเนินการถอดความบทสัมภาษณ์ทุกรายการอย่างละเอียด จากนั้นจึงจำแนกและจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อระบุประเด็นหลัก ประเด็นย่อย และรูปแบบที่ปรากฏซ้ำในข้อมูล โดยอิงกรอบแนวคิดหลักของการวิจัย ได้แก่ PEST Analysis, Resource-Based View และ Resource Dependence Theory การวิเคราะห์ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน เริ่มจากการอ่านข้อมูลทั้งหมดอย่างละเอียดเพื่อทำความเข้าใจภาพรวม ตามด้วยการกำหนดกลุ่มข้อมูลเบื้องต้น การจัดกลุ่มข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน และการสังเคราะห์ประเด็นสำคัญที่ตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความแม่นยำของผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสามเส้า ควบคู่กัน โดยเปรียบเทียบและตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ได้แก่ การเปรียบเทียบมุมมองระหว่างผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวคุณภาพซึ่งมีประสบการณ์และพื้นฐานที่แตกต่างกัน รวมถึงการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง วิธีการดังกล่าวช่วยให้ข้อมูลมีความครอบคลุมทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้าง อันนำไปสู่ความเข้าใจที่รอบด้านและมีความถูกต้องสูงขึ้น

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม พบว่าปัจจัยและองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนภูมิถิ่นสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มหลักที่มีความสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน กลุ่มแรกคือปัจจัยภายนอก (PEST Analysis) ซึ่งพบว่าปัจจัยทางการเมืองสะท้อนให้เห็นถึงการขาดกลไกสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังที่ผู้นำชุมชนให้ข้อมูลว่า "หน่วยงานรัฐไม่ค่อยเข้ามาดูแลหรือร่วมประชุมกับชุมชนโดยตรง ทำให้เราต้องพยายามพัฒนาเอง" และ "ไม่มีการผลักดันที่เป็นรูปธรรมจากหน่วยงานไหนเลย เราอยากได้ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว แต่ไม่มีงบประมาณสนับสนุน" ปัจจัยทางเศรษฐกิจแสดงให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของรายได้จากการท่องเที่ยวและข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งทุน โดยผู้ประกอบการระบุว่า "นักท่องเที่ยวบางช่วงมาก บางช่วงหายเงียบ ไม่สามารถคาดการณ์รายได้เลย" และ "ของแพงขึ้นทุกอย่าง แต่เราขึ้นราคามาไม่ได้ เพราะกลัวลูกค้าไม่ซื้อ" ปัจจัยทางสังคมแม้จะมีจุดแข็งด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น แต่กลับพบปัญหาสำคัญในการสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมสู่คนรุ่นใหม่ และปัจจัยทางเทคโนโลยีที่แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการประชาสัมพันธ์และการจัดการ ดังที่ผู้นำชุมชนกล่าวว่า "เรามีทั้งโบสถ์ วัด มัสยิด อยู่ใกล้กันหมด เป็นเสน่ห์ที่นักท่องเที่ยวชอบมาก" แต่กลับพบปัญหาสำคัญในการสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมสู่คนรุ่นใหม่ และปัจจัยทางเทคโนโลยีที่แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัล ดังที่ผู้ประกอบการสะท้อนว่า "เราอยากเรียนรู้เรื่อง Facebook, LINE แต่ไม่มีคนมาช่วยสอน" และนักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่า "อยากรู้ว่าเขามีกิจกรรมอะไรบ้าง แต่ไม่มีเว็บ ไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเลย"

กลุ่มที่สองคือทรัพยากรภายใน (RBV) ซึ่งชุมชนภูมิถิ่นมีทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ได้แก่ ศาสนสถานที่หลากหลายจาก 3 ศาสนา สถาปัตยกรรมผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน-โปรตุเกส ภูมิปัญญาการทำขนมพื้นบ้านที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน และประวัติศาสตร์ที่ไม่สามารถหาได้จากที่อื่น ดังที่ผู้ประกอบการกล่าวว่า "ขนมที่เราทำอยู่ ไม่ใช่แค่ของกิน แต่เป็นมรดกที่สืบทอดกันมาหลายรุ่น" อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดสำคัญด้านความสามารถของคนในชุมชน โดยเฉพาะทักษะการสื่อสาร การตลาดออนไลน์ และการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยผู้ประกอบการยอมรับว่า "บางทีนักท่องเที่ยวถามเรื่องประวัติศาสตร์ เราก็ตอบได้ไม่หมด" และนักท่องเที่ยวระบุว่า "ข้อมูลแต่ละร้านพูดไม่เหมือนกันเลย นักท่องเที่ยวก็สับสน" สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลและทักษะการสื่อสารของคนในชุมชน

กลุ่มที่สามคือการพึ่งพาทรัพยากรภายนอก (RDT) ซึ่งชุมชนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนทางการเงิน และการสร้างเครือข่ายการตลาด แต่ยังคงขาดกลไกการประสานงานที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนดังที่ผู้นำชุมชนให้ข้อมูลว่า "เรายังไม่มีใครมาช่วยจัดกิจกรรมใหญ่ ๆ หรือเวิร์กช็อปในพื้นที่เลย" และ "ชุมชนเราต้องมีที่ไว้คุยกับหน่วยงานภายนอก จะได้ร่วมมือกันง่ายขึ้น ไม่กระจัดกระจาย"

จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกดังกล่าว งานวิจัยได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนภูมิถิ่น โดยเสนอให้จัดตั้ง "ศูนย์กลางชุมชน" (Community Hub) ที่มีบทบาทเชิงบูรณาการ 4 ด้านหลัก ได้แก่ การเป็นศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เส้นทางท่องเที่ยว และกิจกรรมในชุมชน การเป็นพื้นที่จัดแสดงและจำหน่ายสินค้าท้องถิ่นที่สะท้อนภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ของชุมชน เช่น ขนมฝรั่งภูมิถิ่น งานหัตถกรรม และของที่ระลึก การเป็นเวทีสำหรับจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์เชิงลึก เช่น เวิร์กช็อปการทำขนม การสาธิตงานหัตถกรรม นิทรรศการหมุนเวียน และการแสดงศิลปะพื้นบ้าน และการเป็นกลไกเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการอบรม งบประมาณ และเทคโนโลยี

รูปแบบดังกล่าวได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ด้วยการตกแต่งในแบบไทย-จีน-โปรตุเกส การแบ่งโซนใช้งานอย่างเป็นระบบ และการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี เช่น ระบบจองกิจกรรมออนไลน์ และการประชาสัมพันธ์ผ่านโซเชียลมีเดีย โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการอย่างแท้จริง ทั้งนี้ แม้ชุมชนกุฎีจีนจะมีทุนทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและศักยภาพสูงในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่การขาดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เป็นระบบ การสนับสนุนจากภาครัฐที่ไม่ต่อเนื่อง และข้อจำกัดด้านทักษะและเทคโนโลยี ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน รูปแบบ "ศูนย์กลางชุมชน" จึงเป็นแนวทางที่ตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอกอย่างเป็นระบบ อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนภายใต้เอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนอย่างแท้จริง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัจจัยและแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนกุฎีจีน" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนกุฎีจีน และเพื่อเสนอแนวทางการศึกษาปัจจัยและแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน 6 คนจาก 6 พื้นที่ย่อย (ชุมชนวัดประยุรวงศ์ ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนวัดกัลยาณ ชุมชนกุฎีขาว ชุมชนวัดบุปผาราม และชุมชนโรงคราม) ผู้ประกอบการในชุมชน 8 คน และนักท่องเที่ยวคุณภาพ 12 คน ซึ่งถูกเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) และแบบเจาะจง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิจัยครั้งนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญในการบูรณาการแนวคิดทางทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริงในบริบทของชุมชน โดยการนำแนวคิด PEST Analysis, Resource-Based View และ Resource Dependence Theory มาประยุกต์ใช้ร่วมกันในการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระดับชุมชน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการผสมผสานกรอบทฤษฎีทั้งสามสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างครอบคลุม โดยเฉพาะการค้นพบว่าปัจจัยภายนอก (การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี) มีปฏิสัมพันธ์กับทรัพยากรภายใน (วัฒนธรรม ความสามารถ กระบวนการ ความรู้) และความต้องการพึ่งพาภายนอกในลักษณะที่เป็นวงจรและส่งผลซึ่งกันและกัน

การวิจัยได้สร้างนวัตกรรมใหม่ในรูปแบบของ "ศูนย์กลางชุมชน" (Community Hub) ซึ่งเป็นแนวคิดการศึกษาหรือประยุกต์ใช้ในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย รูปแบบนี้แตกต่างจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทั่วไปตรงที่มีการบูรณาการหน้าที่หลายมิติ ได้แก่ การเป็นศูนย์ข้อมูล พื้นที่จำหน่าย เวทีกิจกรรม และกลไกเชื่อมโยงเครือข่าย เข้าไว้ในพื้นที่เดียวกัน ความแปลกใหม่ของแนวคิดนี้อยู่ที่การออกแบบให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์เฉพาะของชุมชนกุฎีจีนที่เป็นการผสมผสานของวัฒนธรรมไทย-จีน-โปรตุเกส พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างแท้จริง ซึ่งแตกต่างจากแนวทางแบบ top-down ที่มักพบในโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอื่นๆ

การวิจัยครั้งนี้ยังได้เสนอทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหาการกระจายของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะเฉพาะของชุมชนไทยหลายแห่ง โดยการสร้างจุดศูนย์กลางที่ทำหน้าที่เป็นตัวประสานและรวมพลังของทุกภาคส่วน ทางเลือกนี้ช่วยลดปัญหาการทำงานแบบเดี่ยวๆ ของผู้ประกอบการ การขาดการประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอก และการไม่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างเต็ม

ศักยภาพ นอกจากนี้ การวิจัยยังได้ระบุแนวทางการจัดการที่ผสมผสานระหว่างการอนุรักษ์วัฒนธรรมกับการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นประเด็นที่มักมีความขัดแย้งกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจัดการจากแบบกระจุกกระจายไปสู่แบบบูรณาการ โดยศูนย์กลางชุมชนจะทำหน้าที่เป็นจุดยึดเหนี่ยวที่ช่วยให้ผู้ประกอบการและผู้นำชุมชนจากพื้นที่ย่อยทั้งหมดสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การมีศูนย์กลางจะช่วยลดปัญหาการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการ เนื่องจากจะมีการกำหนดให้แต่ละร้านมีจุดขายที่แตกต่างกัน และสร้างความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละร้านได้ จากมุมมองของนักท่องเที่ยว การมีศูนย์กลางจะช่วยแก้ปัญหาการสับสนและการไม่รู้จุดเริ่มต้นในการท่องเที่ยว ศูนย์กลางจะทำให้การเยือนชุมชนถูกจัดเป็นประสบการณ์ที่มีระบบและครบถ้วนมากขึ้น โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและสอดคล้องกันจากทุกแหล่ง การมีกิจกรรมเวิร์กช็อปและการสาธิตในทีเดียวจะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และสัมผัสวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น จากมุมมองของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ศูนย์กลางจะช่วยเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนมากขึ้น เนื่องจากจะมีการจัดการนักท่องเที่ยวให้เป็นระบบและลดปัญหาความผันผวนของจำนวนนักท่องเที่ยว การมีพื้นที่จัดแสดงและขายสินค้าที่เป็นทางการจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและมูลค่าของสินค้าท้องถิ่น และการมีระบบการจองกิจกรรมออนไลน์จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผนการผลิตและการให้บริการได้ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Perera (2017) เกี่ยวกับผลกระทบของปัจจัยระดับมหภาคต่อกลยุทธ์การบริหารจัดการขององค์กรในระยะยาว โดยเฉพาะในกรณีชุมชนกัญจิราที่ปัจจัยทางการเมือง เช่น การขาดกลไกสนับสนุนจากรัฐและงบประมาณที่ไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้การพัฒนาไม่มีทิศทางที่ชัดเจน ขณะที่ปัจจัยทางเศรษฐกิจยังสะท้อนถึงความไม่มั่นคงของรายได้จากการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Ghosh (2021) ที่กล่าวถึงผลกระทบของเศรษฐกิจผันผวนต่อธุรกิจท่องเที่ยวในระยะสั้นและระยะยาว การวิจัยครั้งนี้ได้ขยายความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ดังกล่าวในบริบทของชุมชนไทยที่มีลักษณะเฉพาะ และเสนอแนวทางการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม

การวิเคราะห์ตามแนวคิด Resource-Based View สอดคล้องกับทฤษฎีของ Barney (1991) ที่ระบุว่าทรัพยากรที่มีคุณค่าและไม่สามารถลอกเลียนแบบได้จะสร้างความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ได้ก็ต่อเมื่อมีการจัดการอย่างเหมาะสม ในกรณีชุมชนกัญจิรา ทรัพยากรทางวัฒนธรรม เช่น ขนมฝรั่งกัญจิรา โบสถ์ชาวตาครุส และมัสยิดบางหลวง เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ แต่ยังไม่ได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบ การวิจัยได้เสนอแนวทางการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านี้ผ่านศูนย์กลางชุมชนที่จะช่วยให้การจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในด้านการพึ่งพาทรัพยากรภายนอก ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Pfeffer และ Salancik (1978) ที่เสนอให้องค์กรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่ถือทรัพยากรที่จำเป็นต่อความอยู่รอดขององค์กร การวิจัยพบว่าชุมชนกัญจิราต้องการความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานรัฐ บริษัททัวร์ และภาคการศึกษา แต่ยังขาดกลไกในการสร้างความร่วมมือระยะยาว ศูนย์กลางชุมชนที่เสนอจะทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมโยงและประสานงานกับภาคีภายนอกเหล่านี้

การวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของอรรถ เวช และคณะ (2563) ที่เน้นบทบาทของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในระดับชุมชนในการเป็นศูนย์กลางข้อมูลและกิจกรรม แต่การวิจัยครั้งนี้ได้ขยายแนวคิดให้ครอบคลุมมิติการมีส่วนร่วมของชุมชนและการบูรณาการหน้าที่หลายด้านในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่แตกต่างจากศูนย์บริการแบบดั้งเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ควรจัดตั้ง "ศูนย์กลางชุมชน" (Community Hub) ที่มีบทบาทเชิงบูรณาการ ครอบคลุมการเป็นศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว พื้นที่จัดแสดงและจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น เวทีสำหรับจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม และกลไกเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา โดยการบริหารศูนย์กลางควรอยู่ภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำและผู้ประกอบการ พร้อมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการบริหารที่มีตัวแทนจากทุกภาคส่วน กำหนดกฎระเบียบการบริหารพื้นที่ และวางระบบการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เพื่อให้ศูนย์กลางสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

1.2 ควรพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการและคนในชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งในด้านทักษะการสื่อสาร การตลาดออนไลน์ และการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการธุรกิจ ควบคู่กับการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลและการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมในรูปแบบดิจิทัล ที่ครอบคลุมประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา และสูตรอาหารดั้งเดิมของชุมชน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำเสนอข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกัน นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ในการสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อันจะช่วยรักษาอัตลักษณ์ของชุมชนให้ดำรงอยู่อย่างมีชีวิตชีวาและต่อเนื่องสืบไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยเพิ่มการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากนักท่องเที่ยวในวงกว้างควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครอบคลุมและสามารถนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายที่มีหลักฐานทางสถิติรองรับอย่างเป็นระบบ

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนกู่จิ้นกับชุมชนเชิงวัฒนธรรมอื่นที่มีบริบทคล้ายคลึงกันในเขตกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อระบุปัจจัยร่วมและปัจจัยเฉพาะของแต่ละพื้นที่ อันจะนำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดหรือแบบจำลองที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับชุมชนพหุวัฒนธรรมอื่นในบริบทของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาการทดลองใช้รูปแบบ "ศูนย์กลางชุมชน" ที่เสนอไว้ในงานวิจัยนี้ในลักษณะของโครงการนำร่อง (Pilot Project) พร้อมการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาอย่างน้อย 1 ถึง 2 ปี เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ข้อท้าทายในการปฏิบัติจริง และผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ เนียมหอม, และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตลาดริมยม ชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย. *Journal of Roi Kaensarn Academy*, 7(7), 126–136.
- พิมพ์วิภา ตราชูวนิช, และณัฐพงศ์ พันธุ์น้อย. (2565). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพในบริบทประเทศไทย. *สารศาสตร์*, 3, 497–508.
- อรไท ศุภเวโซ, สุภัทรา สังข์ทอง และวรพจน์ ตรีสุข. (2563). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างมีส่วนร่วม: ชุมชนชาวเลบ้านแหลมตุ๊กแก จังหวัดภูเก็ต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 14(3), 63–74.
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99–120. <https://doi.org/10.1177/014920639101700108>
- Ghosh, S. (2021). Economic impact of COVID-19 on global markets: Lessons learned. *Global Economic Review*, 50(3), 311–328.
- Gulati, R., Nohria, N., & Zaheer, A. (2000). Strategic networks. *Strategic Management Journal*, 21(3), 203–215. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-0266\(200003\)21:3%3C203::AID-SMJ102%3E3.0.CO;2-K](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-0266(200003)21:3%3C203::AID-SMJ102%3E3.0.CO;2-K)
- Hitt, M. A., Ireland, R. D., & Hoskisson, R. E. (2009). *Strategic management: Competitiveness and globalization*. Mason, OH: South-Western Cengage Learning.
- Johnson, G., Scholes, K., & Whittington, R. (2017). *Exploring strategy: Text and cases*. Harlow, England: Pearson Education.
- Penrose, E. (1959). *The theory of the growth of the firm*. New York, NY: Oxford University Press.
- Perera, R. (2017). *The PESTLE analysis*. Colombo, Sri Lanka: Nerdynaut Publications.
- Pfeffer, J., & Salancik, G. R. (1978). *The external control of organizations: A resource dependence perspective*. New York, NY: Harper & Row.